

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA

GEOGRAFIA

KL. 8

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 2

IM. MARII SKŁODOWSKIEJ – CURIE W SOBÓTCE

ROK SZKOLNY 2023/2024

I. Ogólne zasady oceniania. Kontrakt między nauczycielem i uczniem.

1. Każdy uczeń jest oceniany zgodnie z zasadami sprawiedliwości.
2. Uczeń ma obowiązek na każdej lekcji posiadać: podręcznik, zeszyt przedmiotowy, zatemperowany ołówek, gumkę do mazania, kredki lub flamastry, linijkę.
3. Uczeń otrzymuje oceny za :
wypowiedzi ustne, pracę na lekcji, sprawdziany z 1-3 ostatnich lekcji, pracę klasowa z większej partii materiału, poprzedzoną lekcją powtórzeniową, wykonywanie zadań domowych i notatki wykonywane w czasie lekcji (systematyczność, poprawność, estetyka), zadania dodatkowe, dodatkowe prace wykonane z własnej inicjatywy prezentujące zainteresowania i wiadomości ponadprogramowe.
4. Uczeń ma prawo zgłoszenia jeden raz w ciągu semestru nieprzygotowania do zajęć (tj. braku zadania domowego, zeszytu z zadaniem domowym, niezbędnych na lekcji przyborów, nieprzygotowanie do odpowiedzi), co odnotowane zostaje w dzienniku. Każde następne może zostać ocenione stopniem niedostatecznym. Nieprzygotowanie zgłasza się po sprawdzeniu obecności.

5. Prace klasowe i sprawdziany są obowiązkowe. Jeżeli uczeń opuści je z przyczyn losowych, musi je napisać w ciągu dwóch tygodni od dnia powrotu do szkoły.
6. Uczeń ma prawo jednokrotnej poprawy ocen ze sprawdzianów i prac klasowych, w ciągu dwóch tygodni od otrzymania oceny, a ocena uzyskana z poprawy wpisywana jest do dziennika.
7. W razie nieobecności uczeń ma obowiązek uzupełnić notatki z lekcji, ćwiczenia i zadania domowe.
8. Ocen semestralna i roczna ustalana jest na podstawie uzyskanych ocen cząstkowych w czasie całego semestru, a w szczególności na podstawie ocen uzyskanych z prac pisemnych i odpowiedzi ustnych. Uwzględnia się również zaangażowanie i systematyczność w pracy a także wskazania Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.
9. Aktywność może być oceniana „plusami” odnotowywanymi w notatniku nauczyciela. Za 3 zebrane „+” uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą zapisaną w dzienniku.
Przez aktywność na lekcji rozumiemy: częste zgłaszanie się na lekcji i udzielanie poprawnych odpowiedzi, aktywną pracę w grupie, wykonanie nieskomplikowanych, krótkich zadań, wykonywanie dodatkowych zadań.

II. Pomiar i obserwacja osiągnięć uczniów.

1. Wiadomości i umiejętności ocenia się poprzez:
 - ✓ odpowiedzi ustne rozumiane jako badanie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności z 1 – 3 ostatnich lekcji lub jako prezentowanie zagadnień opracowywanych w czasie lekcji,
 - ✓ notatki i zadania wykonywane w zeszycie przedmiotowym,
 - ✓ prace pisemne (kartkówki, sprawdziany, prace klasowe, testy)
 - ✓ realizacja projektów,
 - ✓ aktywność,
 - ✓ zadania dodatkowe (przygotowanie materiałów na zajęcia, prezentacji, dodatkowe ćwiczenia),
 - ✓ osiągnięcia w konkursach przedmiotowych.
2. Zadania znajdujące się w pracach pisemnych oceniane są punktowo. Przy ustalaniu oceny całościowej z prac pisemnych przyjmuje się następującą zasadę:

OCENA	% UZYSKANYCH PUNKTÓW
Bardzo dobry	90 – 100 %
Dobry	75 – 89 %
Dostateczny	51 – 74 %
Dopuszczający	35 – 50 %
Niedostateczny	0 - 34 %

Ocenę celującą z pracy klasowe uczeń otrzymuje jeśli uzyska 91-100% punktów i rozwiąże poprawnie zadanie dodatkowe.

3. Zadania domowe:

Zadania sprawdzane są systematycznie na początku lekcji przynajmniej w jeden z następujących sposobów:

- a) Rozwiązania głośno zostają odczytane lub zaprezentowane przez wybranych uczniów. Uczniowie mogą wówczas otrzymać ocenę wg przyjętej skali, lub informację zwrotną od nauczyciela o poprawności rozwiązania.
 - b) Nauczyciel sprawdza wykonanie zadania w zeszycie. Uczeń otrzymuje wówczas ocenę wg przyjętej skali lub informację zwrotną od nauczyciela o poprawności rozwiązania.
4. Przy ocenianiu notatek i zadań uwzględnia się systematyczność, poprawność, estetykę, ortografię.
5. Częstotliwość oceniania:

Prace klasowe	2 – 3 razy w semestrze, po każdym zrealizowanym dziale
Sprawdziany, kartkówki	minimum 2 raz w semestrze
Aktywność i praca na lekcji, przygotowanie do lekcji, zadania dodatkowe.	na bieżąco
Zadania domowe	ocena słowna na bieżąco, ocena wyrażona stopniem: minimum 2 razy w semestrze

III. Ocenianie uczniów ze wskazaniem Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.

1. Dostosowanie wymagań dla uczniów ze wskazaniem PPP ustala się indywidualnie w zależności od potrzeb, wskazówek i zaleceń zawartych w opiniach. Mogą one mieć formę:
- ✓ prace klasowe i kartkówki mogą zawierać tylko zadania z zakresu wymagań koniecznych i podstawowych,
 - ✓ przeliczanie uzyskanych punktów na ocenę zgodnie ze Statutem Szkoły,
 - ✓ wydłużenia czasu pracy samodzielnej, lub ogranicza ilość zadań,
 - ✓ zastąpienie pracy pisemnej odpowiedzi ustną,
 - ✓ sprawdzanie rozumienia poleceń, w miarę potrzeb ukierunkowanie w pracy, udzielanie dodatkowych wyjaśnień,
 - ✓ w czasie odpowiedzi ustnej wydłużenie czasu na przypomnienie wiadomości,
 - ✓ uwzględnianie trudności z zapamiętywaniem nazw, terminów, nazwisk, orientacji na mapie.

IV. Gromadzenie informacji o postępie ucznia:

- ✓ w dzienniku,
- ✓ w zeszytach przedmiotowych,
- ✓ gromadzenie prac pisemnych.

V. Kryteria śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych:

Ocena niedostateczna – uczeń:

- nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania, które są potrzebne do dalszego kształcenia,
- nie potrafi rozwiązać problemów przedmiotowych o elementarnym stopniu trudności nawet przy pomocy nauczyciela,
- nie wykorzystał wskazanych przez nauczyciela przedmiotu sposobów poprawiania częściowych ocen niedostatecznych.

Ocena dopuszczająca – uczeń:

- uczeń opanował wiadomości i umiejętności przewidziane dla danej klasy na ocenę dopuszczającą,
- ma braki, ale braki te nie uniemożliwiają zdobywania podstawowej wiedzy i umiejętności w ciągu dalszej nauki,
- rozwiązuje z pomocą nauczyciela zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności,
- pracuje systematycznie na miarę swoich możliwości.

Ocena dostateczna – uczeń:

- uczeń opanował wiadomości i umiejętności przewidziane dla danej klasy na ocenę dostateczną,
- rozwiązuje typowe zadania teoretyczne lub praktyczne z niewielką pomocą nauczyciela,
- analizuje podstawowe zależności, próbuje porównywać, wnioskować,
- pracuje systematycznie.

Ocena dobra – uczeń:

- w pełni opanował wiadomości i umiejętności przewidziane dla danej klasy na ocenę dobrą,
- właściwie stosuje terminologię przedmiotową,
- aktywnie uczestniczy w zajęciach,
- rozwiązuje typowe problemy z zastosowaniem poznanych metod,
- samodzielnie korzysta z różnych źródeł informacji, odczytuje dane z map, wykresów, tabel, schematów,
- wykonuje samodzielnie zadania i obserwacje wykorzystując instrukcję pisemną lub słowną nauczyciela,
- wykonuje notatki z prowadzonych obserwacji oraz dokumentuje je za pomocą rysunku lub schematu,
- wyjaśnia na przykładach procesy, zjawiska i zależności geograficzne.

Ocena bardzo dobra – uczeń:

- opanował wiadomości i umiejętności przewidziane dla danej klasy na ocenę bardzo dobrą,
- samodzielnie interpretuje fakty i zjawiska, broni swoich poglądów,
- formułuje problemy i proponuje sposób ich rozwiązania,
- w oparciu o uzyskane wyniki z prowadzonych obserwacji formułuje wnioski,
- wykonuje samodzielnie zadania zaproponowane przez nauczyciela
- potrafi samodzielnie zaprezentować wyniki swojej pracy lub pracy zespołu.

Ocena celująca – uczeń:

- posiada wiedzę geograficzną wykraczającą znacząco poza obowiązkowe wymagania programowe.
- uczestniczy w konkursach o tematyce geograficznej i przyrodniczej,
- samodzielnie i systematycznie zdobywa dodatkowe informacje związane z tematyką zajęć lub ze swoimi zainteresowaniami,
- wykonuje zadania dodatkowe proponowane przez nauczyciela,
- wnosi twórczy wkład w wykonanie zadań przydzielonych grupie,
- chętnie dzieli się swoją wiedzą i umiejętnościami z rówieśnikami,
- z prac klasowych otrzymuje oceny bardzo dobre i celujące.

VI. Sprawy nie ujęte w PZO reguluje Statut szkoły.

VII. Szczegółowe wymagania edukacyjne:

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń potrafi:				
Dział 1. Azja					
1. Azja jako kontynent kontrastów geograficznych	<ul style="list-style-type: none">• wskazać na mapie umowną granicę między Europą a Azją;• odczytać z mapy współrzędne geograficzne skrajnych punktów Azji.	<ul style="list-style-type: none">• obliczyć rozciągłość południkową Azji;• opisać konsekwencje dużej rozciągłości południkowej i równoleżnikowej Azji.	<ul style="list-style-type: none">• przywołać przykłady skrajnych wartości zjawisk geograficznych w Azji, w szczególności w odniesieniu do: ukształtowania terenu, klimatu, sieci rzecznej, gęstości zaludnienia oraz wartości PKB.	<ul style="list-style-type: none">• uzasadnić na podstawie map ogólnogeograficznych i tematycznych, że Azja jest obszarem wielkich kontrastów geograficznych;• wyjaśnić zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w Azji.	<ul style="list-style-type: none">• podać przyczyny zróżnicowania gospodarczego państw Azji;• proponować działania zmierzające do ograniczenia ubóstwa w najbiedniejszych krajach Azji.
2. Kultura ryżu w klimacie monsunowym	<ul style="list-style-type: none">• opisać, na podstawie klimatogramu roczny przebieg temperatury powietrza i opadów w klimacie zwrotnikowym monsunowym;• wyjaśnić, dlaczego podstawą wyżywienia mieszkańców Azji Wschodniej i Południowo-Wschodniej jest ryż.	<ul style="list-style-type: none">• porównać warunki klimatyczne w klimacie zwrotnikowym suchym i klimacie zwrotnikowym monsunowym;• wyjaśnić różnice w wilgotności powietrza podczas monsunu letniego i zimowego.	<ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić mechanizm powstawania monsunu letniego i zimowego;• opisać zastosowanie ryżu w życiu codziennym mieszkańców Azji Południowo-Wschodniej.	<ul style="list-style-type: none">• wykazać związek między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej.	<ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, dlaczego opóźniający się monsun letni może być przyczyną wystąpienia klęski głodu.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń potrafi:				
3. Pacyficzny pierścień ognia	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób dochodzi do powstawania trzęsień ziemi; • zdefiniować tsunami; • wskazać na mapie obszar określany jako pacyficzny pierścień ognia. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać, na podstawie mapy tematycznej, rozmieszczenie płyt litosfery; • wyjaśnić związek między przebiegiem granic płyt litosfery a występowaniem rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami. 	<ul style="list-style-type: none"> • zidentyfikować prawidłowości w rozmieszczeniu zjawisk sejsmicznych i wulkanicznych w odniesieniu do płyt litosfery; • wymienić negatywny wpływ trzęsień ziemi i tsunami na życie człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać sposoby zapobiegania tragicznym skutkom trzęsień ziemi i tsunami; • analizować możliwości przewidywania niebezpiecznych zjawisk sejsmicznych oraz zapobiegania ich skutkom. 	<ul style="list-style-type: none"> • korzystać z nowoczesnych aplikacji informujących o wystąpieniu zjawisk sejsmicznych; • podać podstawowe zasady zachowania podczas wystąpienia trzęsień ziemi.
4. Japonia	<ul style="list-style-type: none"> • opisać na podstawie mapy położenie fizycznogeograficzne Japonii; • wymienić podstawowe grupy produktów wytwarzanych w Japonii. 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić, że Japonia jest obecnie jedną z najpotężniejszych i najnowocześniejszych gospodarek świata. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać warunki przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz określić ich wpływ na rozwój gospodarczy kraju. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić wpływ warunków przyrodniczych i społeczno-kulturowych na rozwój gospodarczy Japonii. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować problemy mieszkańców Japonii związane m.in. z pogonią za sukcesem i dążeniem do maksymalizowania wydajności pracy.
5. Chiny	<ul style="list-style-type: none"> • opisać, na podstawie mapy, zróżnicowanie przestrzenne gęstości zaludnienia w Chinach. 	<ul style="list-style-type: none"> • podać najważniejsze czynniki rozmieszczenia ludności w Chinach; • wymienić kierunki rozwoju gospodarczego Chin. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić i wyjaśnić dawne, obecne oraz przyszłe wyzwania demograficzne Chin; • zaprezentować główne kierunki rozwoju gospodarczego Chin w XXI w. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić cele, zasady oraz dokonać oceny polityki jednego dziecka. 	<ul style="list-style-type: none"> • prognozować zmiany roli i znaczenia Chin w światowej gospodarce i polityce.
6. Indie	<ul style="list-style-type: none"> • opisać przestrzenne zróżnicowanie poziomu rozwoju gospodarczego Indii na podstawie mapy; • opisać zmiany liczby ludności w Indiach. 	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady czynników utrudniających i ułatwiających rozwój społeczno-gospodarczy Indii; • dokonać charakterystyki wybranych przemian gospodarczych w Indiach. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić wyjątkowość struktury społecznej w Indiach; • ocenić rolę czynników społecznych, w tym kontrastów dla rozwoju gospodarczego Indii. 	<ul style="list-style-type: none"> • szeregować czynniki rozwoju gospodarczego Indii według ich znaczenia dla sytuacji ekonomicznej kraju i jego mieszkańców; • wyjaśnić znaczenie przemysłu nowoczesnych technologii w rozwoju gospodarczym Indii. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać kierunki rozwoju społecznego Indii, które mogą mieć kluczowy wpływ na rozwój gospodarczy w przyszłości.
7. Bliski Wschód	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie miejsca wybranych konfliktów na Bliskim Wschodzie; • podać najważniejsze cechy odróżniające region Bliskiego Wschodu od innych regionów na świecie; • wymienić najważniejsze cechy Islamu. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać wielkość i rozmieszczenie złóż ropy naftowej na Bliskim Wschodzie; • wyjaśnić znaczenie zasobów ropy naftowej dla gospodarek państw bliskowschodnich. 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonać ogólnej charakterystyki kultury Bliskiego Wschodu ze szczególnym uwzględnieniem struktury religijnej; • ocenić wpływ czynników społecznych na poziom i tempo rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić planowane kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego państw na Bliskim Wschodzie pragnących unowocześnić strukturę swojej gospodarki. 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazać wieloaspektowość konfliktów obserwowanych na Bliskim Wschodzie; • udowodnić funkcjonowanie stereotypowego postrzegania regionu Bliskiego Wschodu w świadomości wielu Europejczyków.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń potrafi:				
			gospodarczego państw na Bliskim Wschodzie.		
8. Podsumowanie działu					
Dział 2. Afryka					
9. Afryka na mapie	<ul style="list-style-type: none"> wymienić charakterystyczne elementy środowiska przyrodniczego Afryki. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać charakterystyczne elementy środowiska przyrodniczego Afryki. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić główne cechy krajobrazów Afryki; wyjaśnić genezę wybranych elementów środowiska przyrodniczego Afryki. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić zależności między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego Afryki; wykazać cechy świadczące o zróżnicowaniu środowiska przyrodniczego Afryki; nazwać i wskazać na mapie przykładowe krainy w Afryce. 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować wyjątkowe zjawiska przyrodnicze w Afryce i wyjaśnić ich pochodzenie; nazwać i wskazać na mapie przykładowe krainy Afryki i omówić ich specyfikę.
10. Zróżnicowanie klimatyczne Afryki	<ul style="list-style-type: none"> nazwać główne masy powietrza i typy opadów występujące w Afryce; wymienić strefy klimatyczne-roślinne w Afryce. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać dowolną strefę klimatyczno-roślinną Afryki; wskazać rejony obfitych opadów i susz w Afryce. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać dowolną strefę klimatyczno-roślinną Afryki uwzględniając gospodarowanie człowieka w tej strefie; wskazać rejony obfitych opadów i susz w Afryce określając przyczyny występujących różnic. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić cyrkulację mas powietrza w strefie międzyzwrotnikowej; wyjaśnić wzajemne zależności między strefami klimatycznymi i roślinnymi; wskazać na mapie zasięgi występowania poszczególnych stref klimatyczno-roślinnych w Afryce. 	<ul style="list-style-type: none"> wykazać specyfikę cyrkulacji mas powietrza nad Afryką; wskazać konsekwencje przyrodnicze i gospodarcze cyrkulacji mas powietrza w Afryce; porównać strefy klimatyczno-roślinne w Afryce pod względem możliwości ich zagospodarowania przez człowieka.
11. Gospodarowanie w strefie suchej	<ul style="list-style-type: none"> podać definicje terminów: Sahel, nomadowie, pustynnienie; wskazać na mapie region Sahelu. 	<ul style="list-style-type: none"> określić warunki przyrodnicze charakterystyczne dla Sahelu. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać sposoby tradycyjnego gospodarowania w strefie Sahelu; wymienić przyczyny pustynnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> określić kierunki zmian sposobów tradycyjnego gospodarowania w strefie Sahelu. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić przyczyny pustynnienia i wskazać sposoby zapobiegania temu procesowi.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń potrafi:				
12. Na wakacje do Kenii	<ul style="list-style-type: none"> • pokazać położenie Kenii na mapie; • nazwać walory przyrodnicze Kenii. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić kilka walorów turystycznych Kenii. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać rodzaje turystyki, jakie mogą być realizowane w Kenii. 	<ul style="list-style-type: none"> • określić znaczenie rozwoju turystyki dla państw Afryki. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać możliwe konsekwencje dla gospodarki i środowiska przyrodniczego Kenii związane z rozwojem turystyki.
13. Rolnictwo w Afryce	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać obszary nadwyżek i niedoborów wody. 	<ul style="list-style-type: none"> • podać nazwy roślin uprawnych Afryki; • wymienić sposoby gospodarowania w Afryce. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać problemy rolnictwa Afryki. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny problemów rolnictwa w Afryce. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przykłady pomocy międzynarodowej dla społeczeństwa Afryki i ocenić ich skuteczność.
14. Głód i niedożywienie	<ul style="list-style-type: none"> • określić wartości przyrostu naturalnego w Afryce. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić główne problemy Afryki; • wskazać regiony głodu i niedożywienia w Afryce. 	<ul style="list-style-type: none"> • analizować przyczyny głodu i niedożywienia w Afryce. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sposoby rozwiązania problemu głodu i niedożywienia oraz ocenić ich skuteczność. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić wskazane problemy Afryki (konflikty, choroby).
15. Różne oblicza Afryki	<ul style="list-style-type: none"> • nazwać główne surowce mineralne występujące w Afryce. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać regiony słabiej i lepiej rozwinięte gospodarczo w Afryce. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać dziedziny gospodarki mogące rozwijać się współcześnie w Afryce. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić specyfikę gospodarki państw słabo i średnio rozwiniętych gospodarczo w Afryce; • omówić uwarunkowania społeczne w Afryce. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na przyczyny zróżnicowanego rozwoju państw Afryki.
16. Podsumowanie działu					
Dział 3. Ameryka					
17. Ameryka na mapie	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie główne jednostki fizycznogeograficzne Ameryki Północnej i Południowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać warunki naturalne Ameryki Północnej i Południowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować cechy środowiska przyrodniczego regionu; • scharakteryzować wody powierzchniowe Ameryki Południowej i Północnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • określić związki między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego Ameryki Północnej i Południowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przedstawić, korzystając z map tematycznych, prawidłowości w ukształtowaniu powierzchni Ameryki Północnej i Południowej.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń potrafi:				
18. Kanada – lasy i Wielkie Równiny	<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie zasięg lasów i prerii w Kanadzie. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić czynniki przyrodnicze wpływające na przesunięcie granicy lasów w Kanadzie. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać przyczyny przekształcenia większości prerii w obszary rolnicze. 	<ul style="list-style-type: none"> określić związki między obszarami uprawnymi i lasami a gospodarką Kanady. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić historyczne uwarunkowania rozwoju rolnictwa i gospodarki leśnej w Kanadzie.
19. Wielkie kataklizmy klimatyczne	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować pojęcia: cyklon tropikalny, huragan, tornado, powódź i wskazać na mapie regiony występowania tych zjawisk. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić konsekwencje katastrofalnych zjawisk przyrodniczych. 	<ul style="list-style-type: none"> określić warunki niezbędne do uformowania się cyklonu tropikalnego; wymienić przyrodnicze skutki powodowane przez huragany. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić zależności między działalnością człowieka a intensyfikacją zjawisk katastrofalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić skalę zagrożeń jakie stwarzają kataklizmy naturalne w Stanach Zjednoczonych.
20. Amazonia	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować las równikowy. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić znaczenie lasu równikowego dla Ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić piętrowość roślinną lasu równikowego; wymienić przyczyny deforestacji Amazonii. 	<ul style="list-style-type: none"> określić związki między warunkami środowiska lasu równikowego a rozwojem gospodarczym tego regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić szanse i zagrożenia związane z kontynuacją obecnej polityki gospodarczej Brazylii.
21. Rdzenni mieszkańcy Ameryki	<ul style="list-style-type: none"> wymienić wybrane nazwy grup, plemion rdzennej ludności Ameryki Północnej i Południowej; wskazać regiony, w których nadal żyją plemiona nie podlegające wpływom cywilizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać przyczyny zaniku rdzennej ludności obu Ameryk; zdefiniować pojęcia: Indianin, Kreol, Metys, Mulat, rasizm. 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować zróżnicowanie etniczne społeczeństwa Ameryki Północnej i Południowej; przedstawić problemy rdzennej ludności Ameryki. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić i wskazać na mapie państwa Ameryki, w których rdzenni mieszkańcy stanowią znaczny odsetek społeczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić historyczne zmiany sytuacji rdzennej ludności obu Ameryk; ocenić tendencje zmian w relacjach między ludnością rdzenną i napływową, występujące w różnych krajach obu Ameryk.
22. Wielkie miasta półkuli zachodniej	<ul style="list-style-type: none"> wskazać wielkie miasta Ameryki Południowej i Północnej; zdefiniować pojęcie urbanizacji; wskazać na mapie megalopolis w Stanach Zjednoczonych. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić problemy wielkich miast Ameryki Południowej; zdefiniować pojęcie dzielnic nędzy. 	<ul style="list-style-type: none"> podać przyczyny i skutki urbanizacji pozoranej; przedstawić cechy megalopolis. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić wpływ warunków środowiska przyrodniczego na lokalizację i funkcjonowanie miast w Ameryce Południowej i Północnej. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić historyczne uwarunkowania współczesnej sytuacji polityczno-gospodarczej państw Ameryki Południowej i Północnej.
23. Potęga gospodarcza świata – Stany Zjednoczone	<ul style="list-style-type: none"> wymienić elementy środowiska przyrodniczego wpływające na specyfikę tego kraju; wyjaśnić pojęcie technopolia i podać przykład. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić cechy wybranej nowoczesnej gałęzi przemysłu; wymienić przyczyny marnowania żywności w Stanach Zjednoczonych. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać warunki rozwoju nowoczesnych gałęzi przemysłu w Stanach Zjednoczonych; na podstawie danych statystycznych określić pozycję Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić rolę usług w gospodarce Stanów Zjednoczonych. 	<ul style="list-style-type: none"> określić wpływ wielkich koncernów na gospodarkę Stanów Zjednoczonych i świata.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń potrafi:				
24. Podsumowanie działu					
Dział 4. Australia i Oceania. Obszary okołobiegunowe					
25. Australia i Oceania mapie	<ul style="list-style-type: none"> wymienić elementy środowiska przyrodniczego Australii oraz Oceanii wpływające na specyfikę tych obszarów. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić wybrane elementy środowiska przyrodniczego Australii. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić genezę wybranych elementów środowiska przyrodniczego Australii oraz wysp Oceanii. 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować klimat oraz roślinność Australii i wysp Oceanii. 	<ul style="list-style-type: none"> podać przykłady charakterystycznych zjawisk przyrodniczych w Australii i Oceanii oraz wyjaśnić ich pochodzenie.
26. Człowiek w Australii	<ul style="list-style-type: none"> nazwać grupy ludności zamieszkujące Australię; wskazać regiony koncentracji ludności w Australii. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać najważniejsze działy gospodarki Australii; omówić przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia ludności Australii. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić relacje między rdzennymi mieszkańcami Australii a przybyszami z Europy; scharakteryzować rolnictwo Australii. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić zależności między elementami środowiska przyrodniczego a gospodarką Australii. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić jak położenie Australii wpływa na gospodarkę tego kraju.
27. Antarktyda – kraina lodu	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić pojęcia: Antarktyda, Antarktyka, Arktyka; wskazać na mapie Antarktydę, Antarktykę, Arktykę. 	<ul style="list-style-type: none"> podać cechy środowiska przyrodniczego Antarktyki. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny występowania specyficznych warunków środowiska przyrodniczego na obszarach podbiegunowych. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać działalność człowieka na obszarach podbiegunowych. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić znaczenia Traktatu Antarktycznego dla środowiska przyrodniczego obszarów polarnych.
28. Na stacji polarnej	<ul style="list-style-type: none"> wymienić jedną polską stację badawczą funkcjonującą w Arktyce lub Antarktyce. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać badania jakie są prowadzone na stacjach polarnych. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać przyczyny zainteresowania człowieka obszarami polarnymi; opisać warunki życia w polarnej stacji badawczej. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić historię odkryć polarnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić znaczenie badań polarnych dla gospodarki i nauki.
29. Podsumowania działu					

A. Lechowicz, M. Lechowicz, P. Stankiewicz, A. Głowacz, WSiP